

DUURZAME ENERGIE, DUURZAME FINANCIERING

Nieuwe financieringsinstrumenten voor duurzame energie vervangen de vertrouwde investeringssubsidies. De bedrijfseconomische effecten hiervan zijn redelijk positief, vooral als de regelingen in combinatie worden toegepast. Alleen de particulier is meestal slechter af met de nieuwe regelingen, aldus een onderzoek van Coopers & Lybrand in opdracht van Novem.

Het ministerie van Economische Zaken heeft enige jaren investeringssubsidies verstrekt aan de duurzame energievormen. Doel hiervan was het aandeel van door duurzame energievormen opgewekte energie in de totale 'brandstoffenmix' te laten toenemen. Wegens nieuwe bezuinigingsrondes worden al deze investeringssubsidies geschrapt. Om toch de vastgelegde beleidsdoel-

Zonder extra gelden uit andere bronnen zijn vele projecten nog steeds onrendabel. Alleen windenergie is wellicht wel zonder extra steun rendabel.

stellingen te realiseren, wordt duurzame energie-opwekking gestimuleerd via een drietal andere, generiek werkende, instrumenten financieel: de Regulerende Energiebelasting, de VAMIL-regeling en de regeling Groen Beleggen. Al deze instrumenten zijn te beschouwen als 'groene fiscale instrumenten'.

DRIE GROENE INSTRUMENTEN

De per 1 januari van kracht wordende Regulerende Energiebelasting (REB, ook wel bekend staand als 'kleinverbruikersheffing' of 'energietax'), geeft een vrijstelling voor elektriciteit die is opgewekt met duurzame energievormen. Per aan het net geleverde kWh krijgen de producenten van duurzame energie de REB-heffing retour (als toeslag op het teruglevertarief).

De regeling voor Vrije Afschrijving van Milieu-investeringen (VAMIL) biedt ondernemingen (die onder de vennootschaps- en/of inkomstenbelasting vallen) de mogelijkheid om zelf het moment van afschrijven te bepalen van een investering in een milieuvoorziening. Dat levert een liquiditeits- en rentevoordeel op. De bedoeling is dat ook duurzame energietechnologieën op de zogenaamde VAMIL-lijst geplaatst worden zodat de VAMIL hierop ook van toepassing is.

De onlangs ingevoerde regeling Groen Beleggen maakt beleggen door particulieren in groene projecten aantrekkelijk. Dividend en rente uit groene beleggingen zijn geheel vrijgesteld voor de inkomstenbelasting. De verwachting is dat de Groene

Fondsen dit voordeel zullen doorrekenen in de rente die zij vragen over de verstrekte leningen aan investeerders. Deze zullen dan een lagere rente hoeven te betalen.

OUD VERSUS NIEUW

Maar wat kopen burger en bedrijfsleven voor deze nieuwe instrumenten? In opdracht van Novem heeft Coopers & Lybrand de bedrijfseconomische effecten doorgerekend van de drie nieuwe instrumenten versus de investeringssubsidies.

Het onderzoek richtte zich op de duurzame energievormen windenergie, zon-thermische energie, zon-fotovoltaïsche energie, waterkracht en verwerking van biomassa.

De investeerders in duurzame energie zijn te onderscheiden in energiedistributiebedrijven, bedrijven, particulieren, overheden en publiek-private samenwerkingsverbanden. De conclusie van het onderzoek is: het nieuwe financiële instrumentarium stimuleert onder voorwaarden duurzame energie-investeringen, maar werkt per doelgroep en energiesoort verschillend uit. Het blijkt dat:

- de doorgerekende case-situaties aangeven dat de nieuwe instrumenten soms een grotere rendementsverbetering teweeg brengen dan de oude instrumenten;
- de nieuwe instrumenten alleen werken onder enkele voorwaarden;
- de uitwerking per type investeerder verschilt;
- niet alle duurzame energievormen evengoed worden gestimuleerd.

Er is een rekenmodel ontwikkeld waarin reële case-situaties zijn doorgerekend op de bedrijfseconomische effecten. Daaruit blijkt dat indien de instrumenten van toepassing gemaakt kunnen worden, er aanzienlijke rendementsverbeteringen kunnen plaatsvinden. Deze conclusie is relatief gesteld. Zonder extra gelden uit andere bronnen zijn vele projecten nog steeds onrendabel. Windenergie is wellicht wel zonder extra steun rendabel. Voor de andere onderzochte energievormen is dit veelal niet het geval. Extra financiële steun kan komen uit nationale onderzoeksprogramma's (veelal via Novem uitgevoerd) of bijvoorbeeld uit bijdragen van nutsbedrijven en de overheid.

Het nieuwe instrumentarium is alleen van toepassing onder voorwaarden. Zo is de VAMIL dus alleen van toepassing op investeringen die op de VAMIL-lijst staan en zoals gezegd staan de onderzochte duurzame energietechnologieën er nog niet op. Tevens moet de investeerder vallen onder de vennootschaps- of inkomstenbelasting. Voor nutsbedrijven, een zeer belangrijke groep van investeerders, is dit niet het geval. Er zijn dan even-

tueel andere mogelijkheden (bijvoorbeeld lease-constructies) die echter eerst nader onderzoek en overleg (met de politiek en met betrokken financiële instellingen) vereisen. De VAMIL is ook niet van toepassing op het gedeelte van de investering (de onrendabele top) dat door diverse bijdragen en subsidies wordt gedekt. Een andere beperkende factor voor werking van de VAMIL is dat er sprake moet zijn van winsten omdat er anders niets af te schrijven valt. Gezien het onrendabel zijn van vele duurzame energieprojecten is dit laatste vaak het geval.

MINIMAAL EEN HALVE TON

In de regeling Groen Beleggen is een minimumdrempel voor de projectomvang opgenomen van f 50.000,-. Een particuliere zonneboiler of een autonoom pv-systeem zal hier niet snel bovenuit komen. Los van dit punt moeten projecten natuurlijk ook rendabele opzet kennen voordat een Groen Fonds zal gaan participeren. Wij schatten in dat voor grotere projecten op het gebied van windenergie, waterkracht en biomassa Groen Beleggen wel interessant is. Overigens blijkt dit ook al uit de aanmelding van projecten bij de overheid. Er is alleen sprake van stimulering indien er door de investeerders een rentevoordeel behaald kan worden. Hoe dit in de praktijk zal uitvallen is nog niet bekend. Er is zelfs nog geen marktonderzoek naar verricht. Partijen in de markt schatten een rentevoordeel in van 1 à 1,5 procent voor investeerders in groene projecten.

De REB-regeling is alleen van toepassing op projecten waarbij elektriciteit wordt geleverd aan het net. Voor autonome pv-systemen (weidedrinkbak, lantaarnpaal, caravan) is dit dus niet het geval.

Energiedistributiebedrijven konden wel profiteren van de investeringssubsidies. De REB is voor deze bedrijven toepasbaar, waarbij het bruto-effect tevens het netto-effect is door het ontbreken van de belastingplicht. De REB zal in belang gaan toenemen als de 'REB-opcenten' in de toekomst stijgen. Het is voor EDB's zeker aantrekkelijk om te trachten van de regeling Groen Beleggen gebruik te maken; deze regeling komt het bedrijf eveneens volledig ten goede (bruto is netto). De VAMIL kan niet direct toegepast worden vanwege het ontbreken van de belastingplicht. Indirect zijn mogelijkheden aanwezig via 'operational lease' overeenkomsten.

Voor (belastingplichtige) bedrijven geldt dat met name de cumulatie van instrumenten (REB, VAMIL en Groen Beleggen) hogere rendementen opleveren dan de 'oude' investeringssubsidies. De meest gevoelige factor hierbij is de fiscale positie van de onderneming; naarmate meer fiscale win-

sten aanwezig zijn, zijn de effecten groter.

PECH VOOR DE PARTICULIER

De particulier is, uitzonderingen daar gelaten, slechter af met de nieuwe regelingen. Voor de REB is hij afhankelijk van de omstandigheid dat al dan niet bespaard kan worden op het (fossiele) energiegebruik. De VAMIL kan hij meestal niet toepassen (geen ondernemer). De meeste investeringen die een particulier doet, zullen niet of nauwelijks gefinancierd worden. Groen Beleggen, en de voordelen ervan, zijn daardoor niet van toepassing. Alleen de particulier-ondernemer kan de nieuwe instrumenten toepasbaar maken. Ook hier geldt weer dat de fiscale positie van de particulier-ondernemer van belang is.

Bijdragen en subsidies zijn nog steeds essentieel om de energiebesparingsdoelstellingen te realiseren. Minister Wijers van EZ heeft kenbaar gemaakt dat nog een reeks van extra stimulerende maatregelen in het verschiet ligt.

Het onderzoek is een eerste stap geweest om duidelijkheid te krijgen over de mate van stimulering. Er moeten echter nog veel politieke beslissingen worden genomen (zoals het wel of niet plaatsen van duurzame energievormen op de VAMIL-lijst). Voor een meer concreet beeld van de uitwerkingen van het nieuwe instrumentarium per doelgroep zal nog verder onderzoek nodig zijn. Duidelijk is echter geworden dat bijdragen en subsidies nog steeds essentieel zijn om de energiebesparingsdoelstellingen te realiseren. Minister Wijers van EZ heeft begin november jl. op een D66-congres kenbaar gemaakt dat nog een reeks van extra stimulerende maatregelen in het verschiet ligt. Naar onze mening is dit een goede zaak voor de verdere ontwikkeling van duurzame energie.

N.A. van der Ende RA is milieu-accountant Coopers & Lybrand Accountants, ing. F.T. van der Molen is consultant Milieu-adviesgroep van Coopers & Lybrand Management Consultants. Binnenkort verschijnt bij Novem een publieksversie van het onderzoeksrapport.